

We zijn ontsnapt!

Een speciale toegang in de poort van Slot Loevestein gaat voor ons open en we beklimmen een middeleeuwse stenen trap met versleten, ongelijke treden. Binnen, in een heel klein kamertje, vinden we een stevige boekenkast, een enorm portret van Hugo de Groot en een grote, geheimzinnige kist. Na een introductiepraatje is de gids plotseling verdwenen. De deur is dicht, de tijd loopt. Al snel vinden we de doorgang naar een volgende ruimte, gevuld met schilderijen, stoffige boeken, nog meer kisten en heel, heel veel sleutels. Intussen tikt de klok door... We zijn in een *escape room*, een relatief nieuw genre entertainment waar bezoekers in een thematisch ingerichte ruimte worden opgesloten en binnen een bepaalde tijd aanwijzingen moeten vinden of raadsels moeten oplossen om er weer uit te kunnen ontsnappen. Niet zo'n vreemd idee dus om zo'n ruimte in Slot Loevestein te openen. Hier was immers Hugo de Groot twee jaar lang opgesloten, vanwege zijn mening in de godsdienstige twisten tijdens het Twaalfjarige Bestand, tot hij in 1621 ontsnapte in de fameuze boekenkist.

Het moet kloppen

Dient de escape room in het slot puur tot vermaak, of zit er meer achter? Bij onze eigen ontsnappingspoging waart in elk geval de geest van Hugo de Groot rond in de koude, stenen toren van het kasteel. Het ronde kamertje waar we in opgesloten zitten oogt als een gevangenis. Door verschillende innovatieve snufjes zoals een 'interactief portret' komt zijn herinnering tot leven. Met al die boeken (en -kisten) krijg je het idee dat Hugo zelf elk moment uit een kist tevoorschijn kan komen. Details uit zijn leven worden op een speelse – en aantrekkelijk eigentijdse – manier overgebracht. Het educatieve aspect wordt steeds duidelijker naarmate we vorderen richting onze hernieuwde vrijheid. 'Een escape room is bedoeld voor ver-

maak, maar het moet hier historisch wel kloppen', vertelt Marc van Hasselt, een van de beheerders van de escape room. Bij het inrichten draait het om het verhaal dat je vertelt, dus je begint met de vraag wat je de bezoekers wilt meegeven, legt hij uit. Een onmisbaar onderdeel vindt hij als historicus de context van destijds. De historische achtergrond reikt niet alleen het thema aan waar het verhaal omheen kan worden opgebouwd, maar geeft ook mogelijkheden om bezoekers te laten nadenken: hoe gebeurde het nu echt, en waarom eigenlijk? In Slot Loevestein doen ze dit door kleine tekstjes te verstoppen in de aanwijzingen, waardoor weetjes over Grotius' ontsnapping aan het licht komen. De lange rij sleutels met historische termen en de boektitels op de planken verwijzen ook op een subtiele (en soms misleidende) manier naar relevante gebeurtenissen rond zijn leven. Heel gedetailleerde kennis over wat destijds precies is gebeurd is trouwens niet noodzakelijk om mee te doen: de escape room biedt een laagdrempelige en gemakkelijke toegang tot de geschiedenis. Het historische deel wordt ook door iedereen weer op een andere manier geïnterpreteerd, en dat vindt Marc juist het leuke van het aantrekken van een breed publiek: 'Iedereen ziet wat hij of zij wil zien; men zoekt soms naar heel ingewikkelde "clues" terwijl de oplossing vaak veel simpeler is dan wordt gedacht.'

Opgesloten vanwege je mening

De laagdrempeligheid hangt samen met de doelstelling van zijn werkgever, Novitas Heritage, die deze en andere escape rooms beheert (de exploitatie van het museumkasteel en escape room staan los van elkaar). Het bedrijf wil enerzijds spanning en uitdaging in een gemakkelijk spel bieden, anderzijds de (ook eigentijdse) ervaring van het opgesloten zitten omdat je mening de machthebbers niet bevalt. Het thema dat echt centraal staat in de escape room is dan ook niet zozeer

de feitelijke ontsnapping van Hugo de Groot uit slot Loevestein; de nadruk ligt op zijn beweegreden om te vluchten en de reden van zijn opsluiting. De vrijheid om je eigen mening te vormen en te uiten lijkt tegenwoordig vanzelfsprekend, althans in het westen. De (politieke) vrijheid die we vandaag kennen ontbrak zoals bekend in de 17de eeuw, toen Grotius leefde. Het doel van de escape room is dus vooral om het publiek te laten ervaren hoe het is om gevangene te zijn vanwege je mening, zoals Grotius gebeurde.

Ook met iets anders wil Novitas Heritage de bezoekers confronteren: de vraag hoe en waarom je keuzes maakt. Het komt niet zozeer in de escape room terug, maar het was wel van groot belang in het leven van Hugo de Groot. De keuzes die Grotius maakte in zijn leven hadden enorme consequenties. Als rechtsgeleerde, schrijver en theoloog koos hij ervoor om zijn opvattingen, strijdig met die van prins Maurits, publiekelijk te uiten. Die beslissing, ingegeven door de wens zijn politieke vrijheid te waarborgen, leidde tot zijn gevangenschap. Als hij niet was ontsnapt, was hij zijn hele verdere leven opgesloten gebleven. Dit is in een escape room lastig vorm te geven, maar om de bezoekers toch over hun keuzebeperkingen en -vrijheid te laten nadenken, krijgen ze naderhand de vraag: welke keuzes heb je gemaakt, en waarom?

Behoeftte aan authenticiteit

Dat het hier in Slot Loevestein niet gaat om zomaar een verzonden sprookje maar een waargebeurd verhaal, dat ook nog relevant is voor het heden, geeft de escape room een serieuze ondertoon die aansluit bij de behoefte van het publiek aan waarachtige ervaringen. Marc: 'Het gevoel van authenticiteit is wat mensen aantrekt'.

Vandaar dat steeds meer musea en kastelen kiezen voor deze manier van kennis overdragen. Zij willen ten slotte meer publiek trekken en duidelijk maken waarom het erfgoed dat zij beheren nog steeds van belang en interessant is. Deze toegankelijke en moderne manier om met de geschiedenis om te gaan houdt haar volgens Marc in leven zonder dat de inhoud verloren gaat. Marc: 'Storytelling speelt een belangrijke rol, het is hip. Mensen willen het verleden beleven, maar wij willen

hen ook laten nadenken, zoals over vrijheid.'

Ook wij, twee bezoekende historici, kunnen ons inmiddels levendig voorstellen dat de ontsnapping uit een kasteel niet gemakkelijk is geweest. De spanning van de tikkende klok in de kille kamer in een hoekje van het kasteel waar je niet uit kunt, weerspiegelt een klein beetje de wanhoop die Grotius gevoeld moet hebben. Na iets minder dan 60 zenuwslappende minuten en (een flink aantal) tips later van niemand minder dan 'Hugo' zelf klinkt gelukkig eindelijk het slot weer open: we zijn ontsnapt!

Hugo Grotius

De Nederlandse rechtsgeleerde Hugo de Groot (Grotius) werd in 1583 in Delft geboren. Zijn beroemdste werken zijn *Over het recht van oorlog en vrede* (1625) en *Mare Liberum* (1609) over het recht van vrije toegang tot de zee en handel. Tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) breken religieuze twisten uit tussen de Remonstranten en Contraremonstranten. Stadhouder prins Maurits opent zich vanwege politieke redenen als onbuigzaam leider van de Contraremonstranten. In 1618 worden de remonstrantse leden van de Staten van Holland, onder wie Johan van Oldenbarnevelt en Hugo de Groot, gearresteerd. Van Oldenbarnevelt wordt onthoofd, Grotius wordt veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf in Slot Loevestein. Hij leest er stapels boeken die in grote kisten naar binnen worden gebracht. Dit brengt zijn vrouw op het idee hem in een van de kisten naar buiten te smokkelen; dit lukt op 22 maart 1621. Zijn vrouw en kinderen komen later ook vrij.

